

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
“Харківський авіаційний інститут”

Кафедра економічної теорії (№601)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК

Фелікс
(підпис)

Л.О. Філіпковська
(ініціали та прізвище)

« 30 » серпня 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОBOB'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузі знань:

05 «Соціальні та поведінкові науки»

07 «Управління та адміністрування»

28 «Публічне управління та адміністрування»

29 «Міжнародні відносини»

(шифр і назва галузі)

Спеціальності:

051 «Економіка»

071 «Облік і оподаткування»

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

073 «Менеджмент»

075 «Маркетинг»

076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

281 «Публічне управління та адміністрування»

292 «Міжнародні економічні відносини»

(код та найменування спеціальності)

Освітня програма:

Економіка підприємства

Облік і аудит

Фінанси і кредит

Менеджмент

Маркетинг

Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Експертиза товарів та послуг

Економіка і організація підприємницької діяльності

Публічне управління та адміністрування

Міжнародна економіка

Міжнародний туристичний бізнес

Форма навчання: денна
найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2019

Робоча програма з навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів за **спеціальностями**: 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 281 «Публічне управління та адміністрування», 292 «Міжнародні економічні відносини», **освітніми програмами**: економіка підприємства; облік і аудит; фінанси і кредит; менеджмент; підприємництво, торгівля та біржова діяльність; експертиза товарів та послуг; економіка і організація підприємницької діяльності; маркетинг, публічне управління та адміністрування, міжнародна економіка, міжнародний туристичний бізнес.

30 серпня 2019 р, 18 с.

Розробники:

Ст. викладач кафедри економічної теорії А. М. Шведова

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри економічної теорії (№601)

Протокол № 1 від "30" серпня 2019 р.

Завідувач кафедри економічної теорії

д.е.н., професор

 О.Б. Жихор

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)	
Кількість кредитів – 4	<p style="text-align: center;">Галузь знань <u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u>,</p> <p><u>07 «Управління та адміністрування»</u></p> <p><u>28 «Публічне управління та адміністрування»</u></p> <p><u>29 «Міжнародні відносини»</u> (шифр і найменування)</p> <p style="text-align: center;">Спеціальність <u>051 «Економіка»</u> <u>071 «Облік і оподаткування»</u> <u>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</u> <u>073 «Менеджмент»</u> <u>075 «Маркетинг»</u> <u>076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»</u> <u>281 «Публічне управління та адміністрування»</u> <u>292 «Міжнародні економічні відносини»</u> (код і найменування)</p> <p style="text-align: center;">Освітня програма <u>Економіка підприємства</u> <u>Облік і аудит</u> <u>Фінанси і кредит</u> <u>Менеджмент</u> <u>Маркетинг</u> <u>Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</u> <u>Експертиза товарів та послуг</u> <u>Економіка і організація підприємницької діяльності</u> <u>Публічне управління та адміністрування</u> <u>Міжнародна економіка</u> <u>Міжнародний туристичний бізнес</u> (найменування)</p> <p style="text-align: center;">Рівень вищої освіти: <u>перший (бакалаврський)</u></p>	Цикл професійної підготовки	
Кількість модулів – 2		Навчальний рік 2019/2020	
Кількість змістовних модулів – 2			Семестр
Індивідуальне завдання – <u>написання реферату</u> (назва)			2-й
Загальна кількість годин: кількість годин аудиторних занять – 56 год./ загальна кількість годин - 120 год.			Лекції* 32 годин
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3/4 год.; самостійної роботи студента – 4 год.	Практичні, семінарські* 24 годин		
	Лабораторні* ___ годин		
	Самостійна робота 64 годин		
	Вид контролю		
	модульний контроль, іспит, залік		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 56/64 год.

* Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину залежно від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування знань про історичний розвиток господарств та економічної думки країн світу для розуміння генезису та закономірностей функціонування економічних систем.

Завдання: генезис соціально-економічного розвитку світової економіки, формування господарського механізму на різних етапах розвитку людства, процесу виникнення, розвитку і занепаду основних напрямків економічної теорії.

Результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- господарські форми економіки країн світу;
- генезис економіки на різних етапах розвитку суспільства;
- економічний розвиток України;
- проблеми історичного процесу виникнення, розвитку і зміни економічних ідей і поглядів;
- закономірності та особливості формування економічної теорії;
- внутрішню логіку, взаємозв'язок економічних категорій, законів, концепцій;
- вплив історико-економічних ситуацій на формування теоретичних основ політичної економії.
- суть економічних вчень економістів різних етапів розвитку.

вміти:

- оцінювати можливості економічного розвитку окремих країн в різних епохах;
- встановлювати причини нерівномірного економічного розвитку різних країн світу;
- прогнозувати можливості економічного розвитку різних країн світу при використанні ними тієї чи іншої моделі господарювання;
- вільно орієнтуватися в проблемах історії економічних вчень;
- ефективно використовувати отримані навички з ціллю дослідження об'єктивних законів розвитку світової та вітчизняної економіки;
- виробити творчий підхід при обґрунтуванні послідуючій реалізації альтернативних господарчих рішень;
- об'єктивно оцінювати теорії, рекомендації, висновки.

мати уявлення:

- про методи аналізу реальних економічних процесів;
- щодо аналізу суспільних процесів на мікро-, макро- і глобальному рівнях.

Міждисциплінарні зв'язки: політична економія, мікроекономіка, макроекономіка, міжнародна економіка, міжнародні економічні відносини.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Розвиток світової економіки і економічної думки (VIII ст. н.е. - перша половина XIX ст.).

Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.

Предмет історії. Нерозривний зв'язок історії економіки та історії економічної думки єдиної історико-економічної науки.

Основи розділи науки та навчальної дисципліни.

Методи історії економіки та економічних вчень.

Періодизація історії економіки та економічних вчень. Різні підходи до періодизації.

Тема 2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій.

Основні етапи господарської еволюції первісного суспільства та їх характеристика. Проблема взаємодії людини і природи. Матеріальна культура первісного суспільства. Види господарчої діяльності людини. Господарство епохи середнього та пізнього палеоліту. Економічний розвиток мезолітичних племен. Неолітична революція. Розпад первісного ладу.

Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. н.е. – V ст. н.е.).

Загальна характеристика епохи. Традиційний та азійський способи виробництва. Східне і античне рабство. Особливості економічної думки. Економічна думка Стародавнього світу: Єгипет (закони царя Хаммурапі); Індія (трактат про доходи «Артхашастра»); Китай (Конфуціанство, трактат «Гуань-Дзи», легізм, даосизм, моїзм). Економічна думка античного світу. Стародавня Греція: Ксенофонт, Платон, Аристотель. Стародавній Рим: Катон, Граки, Колумелла.

Тема 4. Господарство та економічна думка в період середньовіччя (V – XV ст.).

Становлення і розвиток феодальної системи господарства. Форми феодального господарства. Форми феодального землеволодіння.

Феодальне місце, його виникнення та економічна роль. Галузева структура середньовічного ремесла. Формування централізованих держав у Західній Європі. Гроші та фінанси середньовічних міст.

Економічні погляди раннього Християнства: Августин Блаженний, Фома Аквінський.

Економічні погляди Ібн-Хальдуна.

Тема 5. Формування передумов ринкової економіки (XVI – перша половина XVIIст.).

Економічні причини і наслідки великих географічних відкриттів. Становлення і розвиток мануфактурного виробництва. Аграрний переворот в Англії. Виникнення меркантилізму як концепції про багатство епохи торгового капіталу.

Первісне нагромадження капіталу, його джерела, методи і результати.

Теорія грошового балансу на ранньому етапі меркантилізму. Стаффорд (Англія), Г.Скаруффі (Італія).

Меркантилізм мануфактурного періоду розвитку та його економічні концепції. Т.Мен, Дж.Локк (Англія).

Виникнення металі стичної та кількісної теорії грошей. А. де Монкретьєн («Трактат політична економія») – теорія адміністративної (протекціоністської) політики держави.

Економічна політика держави в теорії меркантилізму та її значення в сучасності.

Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.).

Перехід до індустріального суспільства. Гегемонія Англії в світовому господарстві та свобода торгівлі. Особливості індустріалізації в країнах Європи та США. Загальна характеристика класичної і політичної економії. У.Петті – основоположник класичної політичної економії в Англії. Теорія цінності. Заробітна плата. Земельна рента і ціна землі.

Особливості економічного розвитку Франції XVII-XVIII ст. Та їх відображення в поглядах П.Бугагільбера. Критика меркантилізму та захист сільського господарства. Теорії цінності, багатства, грошей.

Фізіократи – представники класичної політичної економії у Франції другої половини XVII ст. Ф.Кене і А.Тюрго. Проблема відтворення суспільного продукту «Економічна таблиця» Ф.Кене. Радикальні буржуазні реформи А.Тюрго.

Економічне вчення А.Сміта. Економічне вчення Д.Рікардо.

Передумови трансформації класичної політекономії на межі XVIII-XIX століття. Послідовники А.Сміта і Д.Рікардо.

Політична економія в Англії. Економічні теорії Т.Р.Мальтуса: народонаселення, реалізації, економічного зростання. Трактатування земельної ренти.

Н.Сенюр. Теорії утримання відносної та граничної корисності, попиту і пропозиції, суб'єктивної вартості.

Економічні погляди Д.Мілля та Д.Мак-Кулоха. Завершення класичної політичної економії в працях Дж.С.Мілля. Праця Дж.С.Мілля «Принципи політичної економії».

Економічна теорія у Франції. Політична економія Ж.Б.Сея. Вчення про три фактори виробництва. Теорія ринкової рівноваги. Закон попиту і пропозиції.

Зародження системи національної політичної економії в Німеччині. Економічні погляди Ф.Ліста. Ідеї протекціонізму. Концепції історичної школи.

С.Сімонді як критик «економічної ортодоксії» (класичної школи).

Економічне вчення П.Ж.Прудона. Економічні погляди К.Родбертуса.

Ф.Лассаль і його економічна програма.

Історичні умови виникнення утопічного соціалізму в Західній Європі (початок XIX ст.) і його загальна характеристика. Концепція А.Сен-Сімона, його критика капіталізму. Проект нової індустріальної системи. Історична концепція Ш.Фур'є. Фур'є як критик капіталізму.

Особливості англійського утопічного соціалізму.

Модульний контроль – виконання контрольно-модульної роботи №1.

Змістовий модуль 2. Розвиток світової економіки і економічної думки (перша половина XIX ст. – сучасний період).

Тема 7. Ринкове господарство в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)

Прогрес світової науки і технології виробництва. Основні тенденції розвитку світової економіки. Зміни в промисловій структурі. Причини швидкого економічного зростання Німеччини. Економіка Англії на межі XIX - XX ст. Франція на межі XIX – XV ст.

Виникнення і розвиток марксистської економічної теорії. Розробка К. Маркса і Ф.Енгельсон економічної теорії капіталізму. Структура і основні проблеми I, II, III, IV томів „Капіталу” К.Маркса.

Питання економічної теорії в працях К.Маркса і Ф.Енгельса 70-90х років.

Розвиток В.Леніном марксистської політичної економії. Марксизм і сучасність. Виникнення альтернативної школи політичної економії. Критика засад класичної політичної економії с позиції соціально-історичного напрямку. Німецька історична школа.

Маржиналізм Австрійська школа граничної корисності. Предмет і дослідження. Теоретичні погляди К.Менгера, С.Бен-Баверка, Ф.Візера.

Формування неокласичної традиції в західній політичній економії в другій половині XIX- на поч. XX ст. Кембріджська школа. Політична економія А.Маршалла.

Економічні концепції шведської (стокгольмської) школи. К.Віксель, Г.Кассель.

Розвиток неокласичної традиції в працях А.Пігу та Р.Хоутрі. Математична школа в політичній економії. Теоретичні моделі Л.Вальраса, В.Паретто.

Тема 8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.)

Суть та наслідки реформи 1861р. в Російській імперії. Капіталістична еволюція поміщицьких та селянських господарств. Промисловий переворот в Україні. Суспільно-економічна думка у дореформений період. Антикріпосницькі ідеї в працях Я.Козельського, В.Карабіна, А.Скальковського, Д.Журавського. Пореформені соціально-економічні проблеми в журналі “Основа”. Громади.

Економічні ідеї М.Драгоманова.

Револуційно-демократичний напрям суспільно-економічної думки. Економічні погляди С.Подолінського. Економічні ідеї революційного народництва.

Ліберально-народницька економічна думка. А.Червінський, В.Варвар, О.Шлікевич, О.Русов, Т.Осадчий, М.Левитський.

Розвиток політичної економії в Україні. Т.Степанов, М.Бунге, І.Вернадський, М.Вольський, А.Антонович. М.Туган-Барановський.

Відображення марксизму в працях українських економістів. Економічні погляди М.Зібера.

Розвиток економічної думки в Галичині. Економічні погляди В.Навроцького, О.Терлецького, М.Павлика, І.Франка.

Тема 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку (перша половина XX ст.)

Світове господарство між першою та другою світовими війнами (1919-1939р.). Економічні наслідки першої світової війни та їх вплив на повоєнний розвиток європейських країн. Світова економічна криза 1929-1933 років і економічний розвиток в 30-і роки XX ст.

Історія економічних вчень XX століття як відображення загального суперечного всесвітнього процесу.

Розвиток економічної теорії в розвинутих країнах Заходу. Проблемні аспекти економічних теорій Заходу.

Теоретична система Дж. М. Кейнса та його економічна програма. Державне регулювання економіки. Основні важелі державного впливу на економіку.

Поширення кейнсіанства і його особливості в різних країнах.

Американський варіант кейнсіанства. А. Хансен, С. Харріс. Інвестиційна теорія циклу. Принцип акселератора.

Кейнсіанство у Франції. Г. Арон, В. Перру.

Кейнсіанство у Швеції. Г. Г. Мюрдаль. Е. Віг форс.

Теорія економічного розвитку Й. Шумпетера та перегляд неокласичної концепції ринку.

Тема 10. Розвиток національних економік в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.)

Економічний розвиток провідних країн світу після другої світової війни. План Маршала та його вклад в відродження післявоєнного господарства країн Західної Європи. Форми державного регулювання економіки. Тенденції розвитку економіки провідних капіталістичних держав у другій половині XX ст. Формування засад соціального ринкового господарства. Економічна криза 70-х років XX ст.

Неолібералізм. В.Ойкне і його типологія основних форм господарських систем. Теорія соціально орієнтованого господарства.

Неокласичний синтез сучасних економічних теорій (П.Самуельсон, Дж.Хікс).

Сучасний монетаризм та його економічні концепції. Монетарна модель М.Фрідмена.

Теорії трансформації капіталізму під впливом НТР. Поява концепції технологічного детермінізму. Теорія «Стадій економічного зростання» У.Ростоу. Концепції «індустріального суспільства» П.Дракера (США), «Технологічного суспільства» Р.Арона, Ж.Еллюля (Франція).

Тема 11 Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець ХХ-початок ХХІ ст.)

Економічне зростання в 80-і роки ХХ ст. Економічне об'єднання Європи як закономірний крок до всесвітньої глобалізації. Демографічні процеси та їх вплив на розвиток світової економіки. Екологічна криза. Нова хвиля НТП. Нові ведучі галузі: передача інформації, програмування, СМІ, інноваційний і досліджувальний бізнес. Соціальні зміни.

Неокейнсіанські теорії економічного зростання. Теорії „економічної динаміки”. Р.Харрода (Англія) та „економічного зростання” С.Домарра (США).

Посткейнсіанство. Дж.Робінсон, Т.Сраффа, Н.Калдор. Проблеми економічного зростання і розподілу в посткейнсіанських теоріях.

Кейнсіанська теорія та економічна теорія.

Теорії „конвергенції”.

„Нове індустріальне суспільство” Дж.Гелбрейта.

Буржуазна футурологія. „Постіндустріальне суспільство” Дж.Белла.

„Суперіндустріальне суспільство” А.Тоффлера. Суспільство „Нової цивілізації”, „Цілісної гуманної цивілізації”. Футурологія і глобальне моделювання.

Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці

Економічне становище України в 1914 – 1921 рр. Нова економічна політика в Україні. Індустріалізація та колективізація: позитивні і негативні наслідки. Західноукраїнські землі в 20 – 30-х роках ХХ ст. Господарство України в роки другої світової війни. Відбудова промисловості в повоєнні роки. Відбудова сільського господарства. Розвиток промисловості України в 50 – 60-ті р. ХХ ст. розвиток сільського господарства. Реформа сільського господарства. Розвиток фінансово-кредитної системи.

Тема 13. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки ХХ ст.)

Основні напрямки економічної політики в умовах незалежності. Шляхи до ринкової економіки – приватизація державних заводів і фабрик. Аналіз сучасного стану української економіки. Участь України в світовому господарстві.

Модульний контроль – виконання контрольної-модульної роботи №2.

Модуль 2.

Індивідуальне завдання написання реферату

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		л	п (с.з.)	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовний модуль 1 Розвиток світової економіки і економічної думки (VIII ст. н.е. - перша половина XIX ст.).					
Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки	7	2	1	–	4
Тема 2. . Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій	9	2	2	–	5
Тема 3 Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. н.е. – V ст. н.е.)	8	2	1	–	5
Тема 4. Господарство та економічна думка в період середньовіччя (V – XV ст.)	7	2	1	–	4
Тема 5. Формування передумов ринкової економіки (XVI – перша половина XVIIст.)	9	3	2	–	4
Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.)	9	3	1	–	5
Модульний контроль (виконання контрольної-модульної роботи №1)	2	2			
Разом за змістовним модулем 1	51	16	8	–	27

1	2	3	4	5	6
Змістовний модуль 2 Розвиток світової економіки і економічної думки (перша половина XIX ст. – сучасний період).					
Тема 7. Ринкове господарство в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)	8	2	2	–	4
Тема 8 Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.)	8	2	2	–	4
Тема 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку (перша половина XX ст.)	8	2	2	–	4
Тема 10. Розвиток національних економік в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.)	10	2	4	–	4
Тема 11 Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX – початок XXI ст.)	8	2	2	–	4
Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	8	2	2	–	4
Тема 13. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.)	7	2	2	–	3
Модульний контроль (виконання контрольно-модульної роботи №2)	2	2			
Разом за змістовним модулем 2	59	16	16	–	27
Усього годин	110	32	24	–	54
Модуль 2					
Індивідуальне завдання (написання реферату)	10				10
Контрольний захід (іспит)					
Усього годин	120	32	24		64

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і метод історії економіки та економічної думки.	1
2	Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій.	2
3	Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. н.е. – V ст. н.е.).	1
4	Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (V – XV ст.).	1
5	Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI – перша половина XVIIст.).	2
6	Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.).	1
7	Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (Друга половина XIX – початок XX ст.)	2
8	Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.)	2
9	Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільства Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)	2
10	Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.).	4
11	Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX-початок XXI ст.)	2
12	Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	2
13	Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.)	2
Разом		24

6. Теми практичних занять (навчальним планом не передбачено)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

7. Теми лабораторних занять (навчальним планом не передбачено)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і метод історії економіки та економічної думки.	4
2	Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій.	5
3	Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. н.е. – V ст. н.е.).	5
4	Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (V – XV ст.).	4
5	Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.).	4
6	Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.).	5
7	Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (Друга половина XIX – початок XX ст.).	4
8	Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.).	4
9	Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільства Європейської цивілізації (перша половина XX ст.).	4
10	Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.).	4
11	Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX-початок XXI ст.).	4
12	Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	4
13	Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.).	3
Індивідуальне завдання (написання реферату)		10
Разом		64

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» виконуються студентами самостійно при консультуванні викладачем.

Індивідуальна робота передбачає підготовку рефератів, доповідей.

№ з/п	Тематика індивідуальних завдань (рефератів)
1	Економічна думка Стародавнього Сходу: загальні концепції та особливості в Єгипті, Індії, Китаї.
2	Економічні доктрини упорядкування держави в працях філософів Стародавньої Греції.
3	Економічні погляди Фоми Аквінського.
4	Економічні погляди раннього християнства.
5	Особливості раннього меркантилізму.
6	Особливості пізнього меркантилізму.

7	Загальні ознаки „класичної школи” політичної економії та основні етапи еволюції.
8	Економічне вчення У.Петті.
9	Економічні погляди П.Буагільбера.
10	Фізіократія в економічній концепції Ф.Кене.
11	Фізіократичні погляди А.Р.Тюрго.
12	Економічне вчення А.Сміта.
13	Економічне вчення Д.Рікардо.
14	Економічне вчення Ж.Д.Сея.
15	Економічне вчення Т.Р.Мальтуса.
16	Економічне вчення Дж.С.Мілля.
17	Економічні погляди соціалістів-утопістів.
18	Економічне вчення К.Маркса.
19	Суть та етапи „маржинальної революції” в економічній теорії
20	Економічне вчення К.Менгера.
21	Економічні концепції шведської (стокгольмської) школи маржиналізму.
22	Економічні ідеї М.Драгоманова.
23	Ліберально-народницькі ідеї в Україні.
24	Економічне вчення М.Туган-Барановського.
25	Відображення марксизму в економічних поглядах М.Зібера.
26	Особливості розповсюдження та розвитку економічної теорії в Україні XIX-поч. XX ст.
27	Економічна програма Дж.М.Кейнса.
28	Неокейнсіанська теорія в працях Р.Харрода.
29	Теорія конкуренції та монополії в концепціях Е.Чемберліна.
30	Монетаризм в неоліберальних концепціях (теорія М.Фрідмена).
31	Теорія „раціональних чекань” в еволюції неокласичних ідей.
32	Функція Кобба-Дугласа в неокласичній теорії економічного росту.
33	Зародження інституціоналізму та його особливості.
34	Технократичний інституціоналізм Т.Веблена.
35	Юридичний інституціоналізм Дж.Коммонса.
36	Емпірико-прогностичний інституціоналізм У.К.Мітчела.
37	Теорія „стадії економічного зростання” в працях У.Ростоу.
38	Дж.Гелбрейт та його теорія „нового індустріального суспільства”.
39	Економічні погляди М.Фрідмена.
40	Концепція неокласичного синтезу в працях П.Самуельсона.
41	Нобелівські лауреати в економіці та їх вклад в розвиток економічної теорії.

10. Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій, практичних занять, індивідуальні консультації (при необхідності), самостійна робота студентів за матеріалами, опублікованими кафедрою (методичні посібники), написання рефератів.

11. Методи контролю

Проведення поточного контролю, письмового модульного контролю, фінальний контроль у вигляді іспита або заліка (усно).

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

12.1 Розподіл балів, які отримують студенти (іспит)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (теми)	Сумарна кількість балів
Модуль 1			
Змістовний модуль I (T1, T2, T3, T4, T5, T6)			
1. Робота на лекціях та семінарських заняттях	1...2	Теми 1 і 2; 3; 4; 5; 6	5...10
2. Самостійна робота (відповідь на контрольні запитання або тематичне тестування)	1...2	Теми 1 і 2; 3; 4; 5; 6	5...10
3. Виконання контрольної модульної роботи № I			18...25
Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль II (T7, T8, T9, T10, T11, T12, T13)			
1. Робота на лекціях та семінарських заняттях	1...2	Теми 7 і 8; 9; 10; 11; 12 і 13	5...10
2. Самостійна робота (відповідь на контрольні запитання або тематичне тестування)	1...2	Теми 7 і 8; 9; 10; 11; 12 і 13	5...10
3. Виконання контрольної модульної роботи № II			18...25
Модуль2			
Виконання та захист індивідуального завдання (реферату)	4...10	реферат	4...10
Усього за семестр			60...100

T1, T2, ..., T13 – теми змістових модулів

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту/заліку складається з двох теоретичних питань, максимальна кількість балів за кожне питання 50 балів, що складає в сумі 100 балів.

12.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки: у результаті вивчення навчальної дисципліни історія економіки та економічної думки студенти повинні знати:

- господарські форми економіки країн світу;
- генезис економіки на різних етапах розвитку суспільства;
- економічний розвиток України;
- проблеми історичного процесу виникнення, розвитку і зміни економічних ідей і поглядів;
- закономірності та особливості формування економічної теорії;
- внутрішню логіку, взаємозв'язок економічних категорій, законів, концепцій;
- вплив історико-економічних ситуацій на формування теоретичних основ політичної

економії.

- суть економічних вчень економістів різних етапів розвитку.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки: у результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні вміти:

- оцінювати можливості економічного розвитку окремих країн в різних епохах;
- встановлювати причини нерівномірного економічного розвитку різних країн світу;
- прогнозувати можливості економічного розвитку різних країн світу при використанні ними тієї чи іншої моделі господарювання;
- вільно орієнтуватися в проблемах історії економічних вчень;
- ефективно використовувати отримані навички з ціллю дослідження об'єктивних законів розвитку світової та вітчизняної економіки;
- виробити творчий підхід при обґрунтуванні послідууючій реалізації альтернативних господарчих рішень;
- об'єктивно оцінювати теорії, рекомендації, висновки.

12.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру:

Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру з дисципліни встрай економіки та економічної думки визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Оцінка **«Відмінно»** (A): 90 – 100 балів виставляється за таких умов:

- 1) творчий підхід до засвоєного матеріалу, повнота і правильність виконання завдання;
- 2) вміння застосовувати різні принципи й методи в конкретних ситуаціях;
- 3) глибокий аналіз фактів і подій, спроможність прогнозування результатів від прийнятих рішень;
- 4) чітке, послідовне викладення відповіді на папері;
- 5) вміння пов'язати теорію і практику.

Оцінка **«Добре»** (B): 83 – 89 балів виставляється за наступних умов:

- 1) мають місце деякі непринципові помилки несуттєвого характеру у викладі відповідей при повних знаннях програмного матеріалу;
- 2) переважання логічних підходів перед творчими у відповідях на питання;
- 3) вміння пов'язати теорію з практикою.

Оцінка **«Добре»** (C): 75 – 82 балів виставляється за наступних умов:

- 1) мають місце деякі непринципові помилки несуттєвого характеру у викладі відповідей при повних знаннях програмного матеріалу;
- 2) переважання логічних підходів перед творчими у відповідях на питання;
- 3) не завжди правильне прогнозування подій від прийнятих рішень;
- 4) вміння пов'язати теорію з практикою.

Оцінка **«Задовільно»** (D): 68 – 74 балів виставляється за наступних умов:

- 1) репродуктивний підхід до засвоювання та викладання матеріалу;
- 2) недостатня повнота викладання матеріалу;
- 3) нечітке викладання матеріалу на папері, порушення логічної послідовності при викладі матеріалу.

Оцінка «**Задовільно**» (E): 60 – 67 балів виставляється за наступних умов:

- 1) репродуктивний підхід до засвоювання та викладання матеріалу;
- 2) недостатня повнота викладання матеріалу;
- 3) неглибокі знання основного матеріалу, наявність великої кількості неточностей у викладі матеріалу;
- 4) нечітке викладання матеріалу на папері, порушення логічної послідовності при викладі матеріалу.

Оцінка «**Незадовільно**» (FX): 1 – 59 балів виставляється за наступних умов:

- 1) відсутність знань з більшої частини матеріалу, погане засвоєння принципів положень курсу;
- 2) наявність грубих, принципів помилок при виконанні отриманих завдань;
- 3) неграмотне і неправильне викладення відповідей на папері.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсовому проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
83 - 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 -74	D	задовільно	
60 – 67	E		
1 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

13. Методичне забезпечення

1. Экономическая история / Ю.А. Гаркуша – Учеб. пособие. – Харьков: Нац. аэрокосм. ун-т «Харьк. авиац. ин-т», 2000. – 134с.
2. История экономических учений / Ю.А. Гаркуша, В.И. Мельникова, З.И. Новикова, В.И. Хмель, С.Н. Хмель, А.И. Васильев. – Учеб. пособие. – Харьков: Нац. аэрокосм. ун-т «Харьк. авиац. ин-т», 2003. – 194с.
3. Історія економіки та економічної думки: навч. посібник. / З.І. Новікова, Л.О. Волкова, В.С. Купріянова та ін.. – Х.: Нац. аэрокосм. ун-т «Харьк. авиац. ин-т», 2009. – 121с.
4. k601@khai.edu - електронний ресурс, на якому розміщено навчально-методичний комплекс дисципліни, який включає в себе:

Обов'язкові складові:

- робоча програма дисципліни;
- конспект лекцій, підручники (навчальні посібники), в тому числі в електронному вигляді, які за змістом повністю відповідають робочій програмі дисципліни;
- методичні вказівки та рекомендації для виконання курсових робіт та проектів, розрахункових та розрахунково-графічних робіт, лабораторних та практичних робіт, а також рекомендації для самостійної підготовки;
- тематики індивідуальних завдань;
- приклади розв'язування типових задач чи виконання типових завдань;
- питання, тести для контрольних заходів;
- каталоги інформаційних ресурсів.

14. Рекомендована література

Базова

1. Краус, Наталія Миколаївна. Історія економіки та економічної думки : структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки : навчальний посібник для вузів / Наталія Миколаївна Краус, ВНЗ "Полтавський університет економіки і торгівлі" . – Київ : ЦУЛ, 2017. – 495с.
2. Любохинець, Л.С. Історія політичних та економічних вчень [Текст] : навч. посібник / Л.С. Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабич ; Хмельниц. нац. ун-т. - К.: Центр учбової літератури, 2017. - 293 с.
3. Історія економіки та економічної думки: навч. посібник / Г.В. Стадник, В.П. Решетило, С.І. Штефан; Рекомендовано Міністерством освіти і науки України. - Харк. нац. ун-т. міськ. госп-ва імені О.М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ імені О.М. Бекетова, 2014. – 230с.
4. Лановик Б. Д. Економічна історія : курс лекцій. - 5-е вид. / Б. Д. Лановик, М. В. Лазаревич - К. : Вікар, 2013. - 405 с.
5. Історія економіки та економічної думки: ХХ - початок ХХІ ст.: навчальний посібник для вищої школи. - К.: Знання, 2011. - 582 с.
6. Історія економіки та економічної думки: від ранніх цивілізацій до початку ХХ ст.: навчальний посібник для вищої школи. -К.: Знання, 2011. - 566 с.
7. Економічна історія зарубіжних країн: навчальний посібник / за ред. Уперенка М. О. - Харків, 2009. - 560 с.
8. Козлова, Алла Іванівна. Економічна історія: навч. посібник - К., 2009. - 342 с.
9. Гусейнов, Р. М. Экономическая история. История экономических учений: учебник для вузов. - М., 2008. - 384 с.
10. Воцанова, Г. П. Экономическая история: учебное пособие. - М., 2007. - 255 с.
11. Калина, А. В. Економічна історія: навчальний посібник - К., 2007. - 247 с.
12. Ковальчук, В. М. Історія економіки та економічної думки: навч. посібник - К., 2008. - 647 с.

13. Новикова, З. Т. История экономических учений: учебное пособие для вузов - М., 2007. - 255 с.
14. Покидченко, М. Г. История экономических учений: учебное пособие. - М., 2008. - 271с.
15. Проскурін, П. В. Історія економіки та економічних учень. Економічна історія індустріальної цивілізації. - К., 2008. - 400 с.
16. Холопов, А. В. История экономических учений: учеб. пособие. - М., 2008. - 448 с.
17. Афанасьев В. С. Первые системы политэкономии (метод экономической двойственности) : учебное пособие МГУ им. М. В. Ломоносова; экон. ф-т. / В. С. Афанасьев - М. : ИНФРА-М, 2005. - 382 с.
18. Бартенев С. А. История экономических учений : курс-минимум : уч. пособ. / С. А. Бартенев. - М. : Магистр, 2008. - 191 с.
19. Бережний В. М. Історія економічних вчень : навч. посібник для ВНЗ / В. М. Бережний, В. С. Кушнір, Л. С. Сухомлин - Харків : Еспада, 2007. - 313 с.
20. Гукасян Г. М. История экономических учений: уч. пособ. / Г. М. Гукасян, Г. В. Нинциева. - СПб. : Питер, 2008. - 168 с.
21. Леоненко П. М. Історія економічних вчень : підручник. - 2-ге вид., перероб. і доп. / П. М. Леоненко, П. І. Юхименко - К. : Знання, 2008. - 639 с. - (Вища освіта ХХІ століття).
22. Лісовицький В. М. Історія економічних вчень : Навч. посіб. / В. М. Лісовицький - 3-те вид., виправл. та доповн. - К. : Центр учб. літ., 2009. - 239 с.
23. Мазурок П. П. Історія економічних учень у запитаннях і відповідях : Навч. посіб. - 2-ге вид., стер. - К. : Знання, 2006. - 477 с.
24. Маршалл А. Основы экономической науки / А. Маршалл - М. : ЭКСМО, 2008. - 831 с.
25. Нестеренко О. П. Історія економічних вчень : курс лекцій / О. П. Нестеренко ; Межрегіон. академ. управління персоналом. - 4-те вид., стер. -К.: МАУП, 2007. - 127 с.

Допоміжна

1. Леоненко П.М., Юхименко П.І. Економічна історія: Навч. посібник. – К.: Знання-Прес, 2004. – 499с.
2. Гаркуша Ю.А. Экономическая история. Харьков «ХАИ», 2000.
3. Бартенев С.А. История экономических учений. -М., 2001.
4. Історія економічних учень. / За ред. Л.Я.Корнійчук, М. Татаренко. -К.,2001.
5. Історія економічних учень: Підручник: У 2 ч. – Ч. 2 / За ред. В.Д. Базилевича – 2-ге вид., випр. – К.: Знання, 2005. – 567с.
6. Історія економічних вчень (Сучасна економічна думка): Навч. посібник. Вид. 3-тє / За ред. Мочерного С.В. – Львів: «Новий Світ - 2000», 2006. – 488с.
7. Юхименко П.І., Леоненко П.М. Історія економічних учень: Навч. посібник. – 2-ге вид., випр. – К.: Знання-Прес, 2001. – 514с.
8. Ядгаров Я.С. История экономических учений: Учебник для вузов. –М.,2001.

15. Інформаційні ресурси

Сайт кафедри k601@khai.edu